

Georg David Ziegra Julius Gruner

**Šemen ham-miš qodeš S. De Oleo Unctionis Sacro, Quod Exod. XXX. Comm. 22. - 25. describitur,
Disputatio Philologica**

1 :

[Wittenberg]: Henckelius, 1680

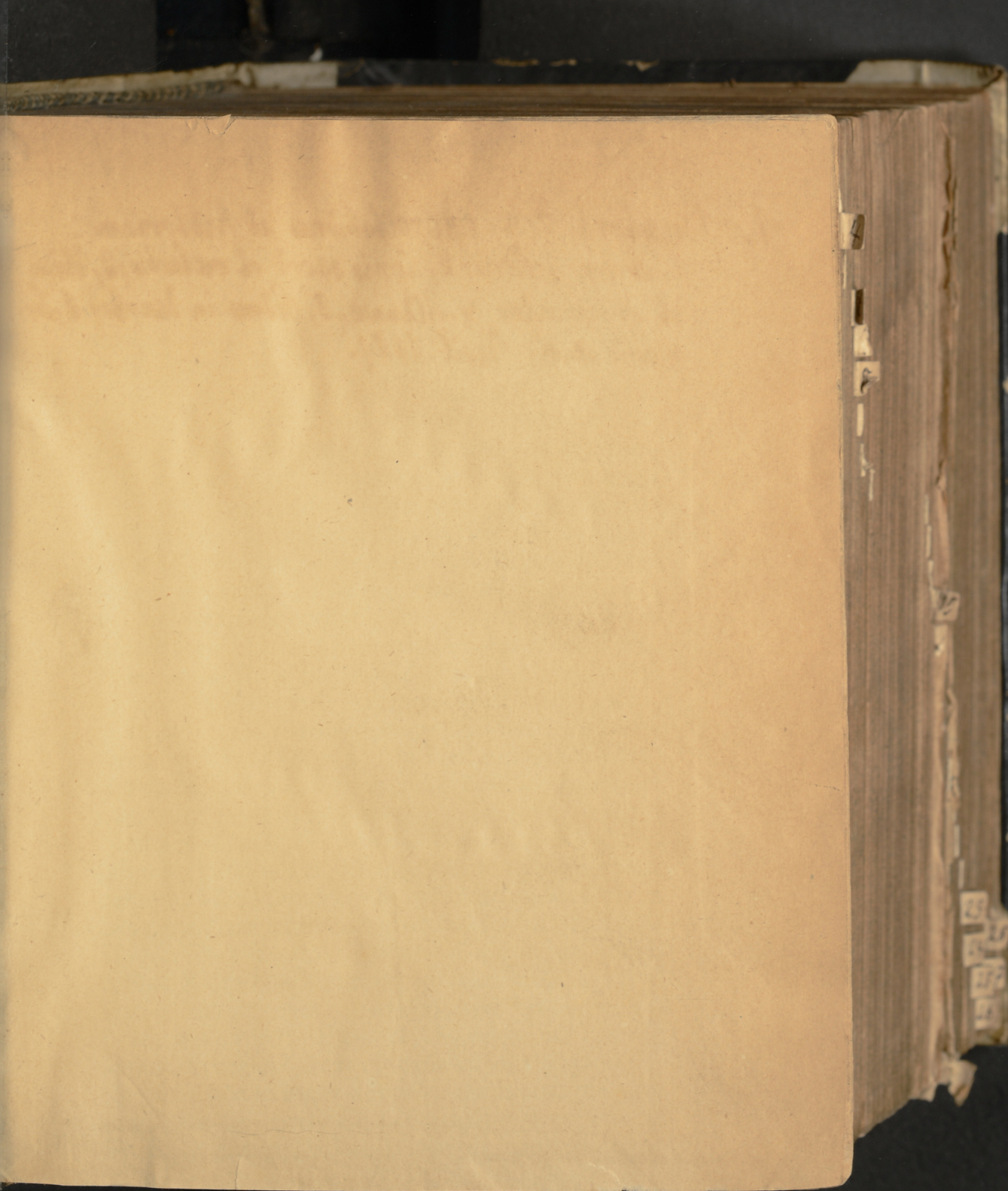
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn788774468>

Band (Druck) Freier Zugang

Fa - 1092 (114)

1. Buxtorf, Joh., exercitationes ad historiam:
1. Arcae foederis; 2, ignis sacri et coelestis; 3, Urin
et Thummim. 4. Mannae; 5, Petrae in deserto; 6, Ser-
pentis aenei. Basil. 1659.

בש הקבר

שמן המשחה
קדש

s.
De

OLEO UNCTIONIS
SACRO,

Qvod Exod. XXX. Comm. 22. — 25. describitur,

DISPUTATIO PHILOLOGICA,

Quam

Athenis Leucoreis

publicè examinandam proponunt

PRÆSES

M. GEORGIUS DAVID Ziegra/

Wittenbergensis,

&

RESPONDENS

JULIUS GRUNERUS, Phil. Stud.

Hafenpothâ-Curlandus.

In Audit. Minori, Die 24. Novemb. hor. pomerid.

Prælo MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.

ANNO cl^o l^oc LXXX.

STUDIIUM

1775

OLEO UNCTIONIS
SACRO

Georgius David Grogan

Disputatio Philosophica

Adversus

quendam

P. R. E. S.

M. GEORGIUS DAVID Grogan

Philosophicus

RESPONDENS

JULIUS GRONERUS, Phil. Stud.

Philosophiae Candidatus

In Aula Universitatis Rostockensis

Die 14. Martii 1775

Actum in Rostock

עמי עשן

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Aria quidem, nec ea sine pondere

*sunt rationes, quæ nos à præsentì diverte-
re potuissent instituto. Sive enim gravi-
tatem expendamus argumenti, ea me-
herclè tanta est, ut & summis ingeniis
faceßere negotium possit: Sive contem-
plemur Autores, qui de hac materia hinc*

*inde scripserunt, ii sanè & accurati sunt, & plurimi, ut me-
tuendum sit, ne ab his percoctam reponere hic crambem, aut
Iliada post Homerum scribere videamur: Sive deniq; in nos
ipsos descendamus, nostrasq; exploremus vires, eas huic tanto
oneri pares nequaquam deprehendimus, ita ut de nobis usur-
pari possit vetus Ebræorum verbum:*

הנמלים לא יוכלון לשאת משא הגמלים:
*formicæ non possunt fer-
re onus camelorum.*

*Quia tamen viam semel in-
gressi sumus ob jucunditatem hujus materiæ ac utilitatem à
cæpto resilire nolimus. Dabis autem, L. B., veniam, si non
omnia rectè & accuratè, ut debuissent, fuerint pertractata,*

*מורה למצור, quod & מצור
כעושה המצור intentio saltem & conatus boni ope-
ris pro opere ipso haberi debeat. Conatibus mo-
dò nostris ex alto benedicat & pondus addat Jehova!*

A 2

§.1. Dum

Um itaque *Oleum unctionis sacrum*,
ut salutabatur, in præfenti aliquo modo adum-
brare fert animus, abs re haut esse statuimus, si antè,
quàm in rem, quod dicitur, præsentem deveniamus,
ipsum apponamus textum authenticum, *Exod. XXX. 22. — 25.* ex-
pressum: inde enim non parum lucis toti huic tractationi accessu-
rum esse, confidimus. Is verò ita se habet:

(22.) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (23.) וְאַתָּה קַח-לָךְ
בְּשִׁמִּים רֹאשׁ מֵרֶרֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְקָנָן בֶּשֶׂם
מַחְצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹת וְקִנְה־בֶשֶׂם חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹת:
(24.) וְקָדַח חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֵׁמן זֵית חֵין:
(25.) וַעֲשִׂיתָ אוֹתוֹ שֶׁמן מִשְׁחַת-קֹדֶשׁ רָקַח מִקְרָר:
מַעֲשֶׂה רָקַח שֶׁמן מִשְׁחַת-קֹדֶשׁ יִהְיֶה:

Versio Ariæ Mont. (22.) Et locutus est Dominus ad Moysen, di-
cendo: (23.) Et tu accipe tibi aromata capitis, myrrha libertatis quin-
gentos, & chinemon aromatis dimidium ipsius, quinquaginta & ducen-
tos; & calami aromatis quinquaginta & ducentos. (24.) Et casia
quingentos in seculo sanctificatis; & olei oliva Hin. (25.) Et facies ipsum
oleum unctionis sanctitatis pigmentum pigmenti opere pigmentarii.
Oleum unctionis sanctitatis erit.

Alias quamplurimas Translationes chartæ redimendæ ergò huc
transcribere super sedemus, sed potius ad rem ipsam nos accingi-
mus, & quomodo Deus T. O. M. fidelissimo suo Cancellario, Mo-
si, non tantum materiam seu species, ex quibus constare debebat,
nobilissimas, sed & earum pondera ac mensuram, imò ipsum con-
ficiendi modum clarè indicat, spectemus. Mandat namq; ut sumat
בְּשִׁמִּים aromata. Radix hujus vocis בֶּשֶׂם vel בָּשִׂם verbalis in S.
Bibliis non legitur, in Scriptura tamen Talmudica, lingvâq; Chal-
daica

daica & Syriaca reperitur בשם, & idem est quod בָּסֵם, *exhilarare, oblectare, sive, dulce esse vel fieri, aromatibus condire*, docente Buxt. in Lexic. suo Talmud. ad voc. בשם & בָּסֵם, & Schindl. in Lex. Pentagl. ad easd. voces. Quare nomen hoc inde deductum rem delectabilem, suavitate odoris & saporis gratam atque jucundam, condendis rebus adhiberi solidam, notat. (Multi hinc quoque nostrum Biseum ortum esse volunt.) Et eò etiam respexerunt LXX, qui per ἰδύσμενα *dulcedines vel condimenta savoria*, ob odoris saporisq; suavitatem, interpretati sunt.

§. 2. Sumere autem debebat ראש בשמים *aromata capitis*, i.e. capitalia, præcipua & optima, ut Pagninus & Vatablus reddunt. Est enim Ebraismus, in Scripturâ S. valdè usitatus, sicut rectè notavit Amama, ut caput sumatur pro optimo & præcipuo. Sicut enim caput est primum & præcipuum totius corporis humani membrum; ita quod præstantissimum in genere suo est, nomine Ebraeo capitis & principii insignitur, qualia plura exempla vide Ps. CXLI. v. 4. Cant. IV. 14. Ez. XXXII. 22. Amos. VI. 6. &c. Imò nobis ipsis in lingua vernacula probè nota est hæc locutio. Nam dignitatem & nobilitatem alicujus rei indicare & explicare volentes, sæpissimè præponimus vocabulum Haupt/ v.g. Hauptbuch/ Hauptfräulein/ Hauptgewürz &c. Ita quoque loquitur Beer Mos. verba ista ראש בשמים exponens per ראש הייבט Hauptwürz. R. Sal. Jar- chi exponit per voculam ראשית *præstantissima, æstimata*, veluti cara & nua. Chaldaus: *aromatum præstantissimum*. Versio Arabica: *Tu autem sume tibi ex præcipuis aromatibus*. Luth. die besten Spe- cereyen. R. Aben Ezra per vocem capitis summos aromatum apices intelligit, in quibus plerumque summa aromatum vis contineri so- let. Ita enim scribit: טעם בשמים ראש שיוקח הראש מכל: *Sensus harum duarum vocum ראש בשמים est, quod sumi debeat caput seu principium (i.e. optimum) quodq; de singulis aromatibus, quia hoc præstantius illo, quod postremo relinquitur.* Quæ expositio non adeò inconcinna est, & optimè locum habere potest. Junius & Tremel- lius vertunt quidem etiam per *aromatum præstantissimum*, alii aliam dant explicationem. Intelligunt enim per ראש בשמים peculia- rem aliquam speciem, & quidem omnium præstantissimam, h. e.

Balsamum, omnibus, ut loquitur Plinius, odoribus prelatum, quod ideo Arabibus dicitur Belsamin, quasi dicas, dominium obtinens inter aromata. Verum si peculiaris intelligenda esset species, certum ejus, ut in reliquis, pondus indicandum atque adscribendum, neque כשמים ראש, sed ראש כשמים princeps s. primum aromaticum dicendum fuisset. Quapropter dehinc sententiam mutaverunt, addentes: vel uniuscujusq. generis, quod subjungitur, quicquid est praestantissimum. Nimis à veritate aberrat Vulgata, quæ vocem illam capitis per primam interpretatur, eamq; conjungit non cum aromatis, sed cum myrrhâ, sequenti modo: Sume tibi aromata, prima myrrhâ & electæ quingentos siclos; cum quæ facit Corn. à Lapide in hunc ipsum locum. Sicut & LXX: καὶ σὺ λάβε ἡδύσματα, τὸ ἀντὶ τοῦ μυρρῆς ἐκλεκτῆς πεντακοσίων. Et tu sume suavitates, florem myrrhæ electæ, quingentos siclos: nec non Mogunt. die besten auserlesenen Myrrhen; alii contra omnem accentus rationem. Vox enim ראש non conjungitur cum מר, sed distinguitur per distinctivum Sgolta. Samaritanus rem in dubio relinquit, ejus enim verba: ראש כשמים ראש ראש ראש ראש ראש ראש; reddi possunt vel: Tu autem accipe tibi aromata praestantissima: myrrham liberè fluentem &c. vel: Tu autem accipe tibi aromata; praestantissimum myrrhæ liberè fluentis.

מלת מר קדש והגאון תרגמה מושק והנה איננו מעצי
אעפ שיש לו ריח טוב אולי בעבור זה הפרידו הכתו'
מה בשמי' כי ארותי מורי עם בשמי' והנה חות'
מלוקט ואומרי' המביאי' אותו כי הוא נעשה בגרון
הצבי והנה כטוב וידי נטפו מר אולי כן הוא נהיותו
: *Vox mor est difficilis, Gadon (intelligit R. Saadiah) inter-*
pretatur Moschum; at is non est de arboribus, quavis ei sit odor
suavis. Forsan etiam propterea separat eum Scriptura ab aromati-
bus, quod scriptum (Cant. V. 1.) decerpsi Mor meum cum aromate
meo. Ecce Mor colligitur, & dicunt ii, qui eum adferunt, quod gigna-
tur in gutture capreae. Et ecce scriptum: (Cant. V. 5.) Manus mea
stillant Mor; fortassis si adhuc recens est. Qui tamen recte corri-
guntur à Baal-Magg in Gloss. marg. dicente: **אין דעתי:**
שיכנסו במעשה הקדש דם שום חיה בעולם כל שכן
דם חיה טמאה אכל המור הוא אמור כשיר השירי'
באתי לגני אחותי כלה ארותי מורי עם בשמי' והוא
: *Ajo ego: mihi non vi-*
deri, quod compositionem sacram ingrediatur sanguis ullius fere in
mundo, nedum immunda. Sed hujus vocis recordatur etiam Cant.
Cantic. (1. c.) Veni in hortum meum, soror mea sponsa, decerpsi MOR
meum cum aromate meo. Itaq. erit de specie fruticis alicujus vel ar-
boris, cujus odor fragrans. Sunt etiam, qui Thuris esse speciem
existimant, inter quos recensendus est R. D. Kimchi in שורשים,
רבינו חיי זל פירש שהוא שרף עץ שיש
לו ריח טוב הנקרא בערבי לובני ולזה יתכן לומר
: *Magister noster Hay p. m. explicavit esse gummi arboris*
odoratissima, quod appelletur Arabice LOBNI (de quo vide Golii
Lex. Arab. fol. 2100.) h.e. styrax: & sic quadam dicere (Cant. V. 1.) de-
cerpsi. Aliis sub nomine מר libuit balsamum intelligere, ut
fit lacryma, quia liberè fluens lacryma balsamum est. Alii aliter
exponunt.

§.4. B.

§. 4. B. noster Lutherus optimè Myrrhen reddidit, quo cum omnes fermè accuratissimi Interpretes conveniunt, *Myrrham* exponentes. Nec dubium, quin מר Myrrha sit, cum præter vocum convenientiam res ipsa optimè quadret. Circa etymon tamen vocis מר eruditi disconveniunt, quorum opiniones paucis adducemus. Alii enim à R. inus. מר, in Hiph. המר *mutare, permutare*, &c. quod non faciliè permutari sinat, e.g. corpora, quæ à putredine conservat, deducunt. Alii à R. מרר *amarum esse*, eò quòd Myrrhæ sapor sit amaricans, propterea etiam ea, quæ amara, acris & odorata est, à Dioscoride commendatur. Et hinc Arabes ei nomen imposuerunt, nominantq; ⁴⁶מר, à Rad. ⁷מר, quæ significat, *res amara fuit*, vel *amarum reddidit*. Sic Syris dicitur ¹⁰מר ¹⁰ item ¹⁰מר ¹⁰ ab inusit. ⁷מר, quod tamen in Aphel Fut. usitatum, ubi ⁷מר ⁷מר *amarum reddet*,

§. 5. Describitur autem Myrrha à Plinio *Lib. XII. cap. 15.* quòd sit pingvedo odorata, quæ in Arabia felici gignitur, cujus arbori (terebintho haut dissimili) sit altitudo ad 5. cubitos, nec sine spinâ, caudice durô & intortô. Folium ait esse, sicut olivæ, verùm crispus, sapore juniperi: myrrham gustu leniter amaram, &c. Eodem ferè modo eam describit Isidorus *Lib. 17. c. 8.* *Myrrha Arabie arbor, altitudinis 5. cubitorum, similis spinæ, quam anavfor dicunt, suæ gutta viridis atq; amara; unde & nomen accepit myrrha.* Gutta ejus

ejus sponte manans, preciosior est, elicita corticis vulnere vilior judi-
catur. Prolixè quoque de ea agit Dioscorides Lib. 1. c. 76. Συρόνα
δάκρυόν ἐστὶ δένδρεον ὕψωμένον, ἐν Ἀραβίᾳ, ὅμοιον τῇ αἰγυπτιακῇ
ἀκάνθῃ, & ἐγκοπιόμενα ἀπορρεῖ τὸ δάκρυον εἰς ὑπερβαλλόμενα ψι-
δά-
85 &c. Myrrha lacryma est arboris crescentis in Arabia, quæ simi-
lis est Egyptiaca spine: quâ incisa, defluit lacryma in substantias tege-
tes &c. Ubi simul varias ac multas recenset species, quarum præ-
cipuæ sunt: Πεδιάσιμος, Γαβιρέα, Τρωγλοδυτική, Καυκαλὶς,
Ἐργασίμη, Ἀμυνέα, Δεπτή. Plinius tamen modò nominatus l. c.
c. 16. cum quo conf. Pancir. P. 1. Tit. XII. & ejus Comment.
Salm. p. 51. rem faciliorem reddit, & duplicis eam esse generis di-
cit: una enim ex arbore à radice ad ramos bis quotannis incisa
profluit, quæ Communis adpellatur, à Lyrano Secunda: aliam au-
tem arbor spontè, priusquam incidatur, sudat, quæ Stacte voca-
tur, à στέζω, sillis; cui nulla præfertur, & à Lyrano Prima nomi-
natur. Illa passim in Pharmacopoliis reperitur; hæc verò optima;
rara & cara est, & in nostro textu intelligitur: sicut & Talmudici
hinc inde in Tr. Pesachim f. 43. 1. Schabbath f. 80. 2. Megilla f. 13. 1.
Moedkat. f. 9. 2. Menachoth f. 86. 1. per Stacten exponunt. Cæ-
terum consideratu quoque dignum est, quod במרר f. in Me-
drasch de hoc מרר legitur. Nam non solum ibi per Myrrham quo-
que exponitur, sed & Abrahamum adplicatur, quando scribitur:
כחמור ראש לכה הכשמים כן אברהם אבינו ראש
לכל צדיקים. מה המור מי שלוקט תותו ודיו מתמר
מרות ראינו מפיה ריחו אלא באור כך אברהם ממרר
Ut Myr-
rha præcipuum est aroma, sic Abrahamus pater noster præcipuus in-
ter justos. Quid ulterius commune habet? qui colligit myrrham,
ejus manus amarescunt; nec exhalat odorem suum, nisi in igni: sic
Abraham amare faciebat sibi, sed demonstravit pietatem in furno
ignis, (credunt enim à Chaldæis odio religionis in fornacem fuisse
missum &c.)

§. 6. Sed quid vocabulum ררר appositum sibi velit, nunc
porrò nobis inquirendum est. ררר præter alias significationes

B

etiam

etiam notat libertatem, ut ad verbum sit: Myrrha libertatis. Verum quid Myrrha libertatis? Respondet R. Sal. Aben Melech in *Michlal Jophi* f. 24. 1. ex R. D. Kimchi radicibus: מר ררר הוא המור הטוב שהוא הפשי מן הזיק והתערובת. *Myrrha libertatis est myrrha optima, quæ libera est à falsatione & mixturâ*, scil. *ἐμπόρην*. Quem sequitur P. Fagius, qui *Myrrham non adulteratam* interpretatus in notis ad Targum Onkelos; sicut & Vatablus & Grotius in h. l. Solet enim Myrrha frequenter adulterari, ut notat Plinius L. 12. H. N. c. 15. Sic Chaldaeus *Myrrham mundissimam, purissimam reddiderunt*. Tremellius & Junius, *Myrrham ingenuam*. Vulgatus, *Myrrham electam*, ut LXX. *σμύβλιν ἐκλεκτὸν*. Luth. die edlesten Myrrhen. Beer Mos. וריא וירץ Breywürg. Sixtino autem ab Amama Myrrha libertatis, seu libera, est libera fluens, siquidem duplex Myrrha sit, optima, quæ spontè sudat de arbore, & minùs bona, quæ ex incisione manat. Ita quoque Pagninus & Corn. à Lapide, cujus verba ad h. l. hæc sunt: *caput Myrrhæ, libera, id est, liberè fluentis, vel destillantis. Porrò caput Myrrhæ libera est stacte, quæ est flos myrrhæ, (uti vertunt LXX. & S. Hieron. ad Principiam) id est lacryma myrrhæ; puta liquor spontè à myrrhæ defluens, & destillans, quæ Myrrhæ est purissima, leetissima & præstantissima. Unde Hebr. vocatur caput myrrhæ, id est, id quod in myrrhæ est primum & præstantissimum. At de hoc supra diximus. Nonnulli volunt, Mor libertatis idèd dici, quòd sit odoramentum liberum, odorem suum spontè diffundens latissimè, neque opus habeat contusione, aut igne, aut artificio aliquo, ut dispergat odorem. Vid. Simler. Comment. in h. l.*

§. 7. Altera, ad sacri hujus olei confectionem jussu Dei adhibita aromatum species in textu nostro vocatur קנמן כשם *Cinnamomum aromatis s. odoratum*. Plurimi autem ex Interpretibus hujus vocis originem Ebræam retinuerunt, ut non opus sit, omnes adducere. Arabs tamen illud reddit *Lignum odoriferum*.

Syrus *קנמנ*. Chaldaeus dicitur קנמנ vel קנמנ.

קנמן. Talmudicis ~~ררצונ~~ / חמס / aut חומס, quod in Ba-
al Aruch exponitur *Cinnamomum*. Græcis *κιννάμωμον*, & quod
magis cum Ebræo convenit *חִינְאָמוֹן*, *Cinnamum*. Unde Ovidius
L. 3. *Fastorum*:

*Cinnamatum primum, captivâq; thura
dedisti.*

Lutherus reddidit Cynamet / & Beer Mos. צימרינד Zimrind. Val-
dè erravit R. D. Kimchi, qui in Rad. dicit קנמן esse aroma quod
vernaculè dicatur לינוי אלוני h. e. Hisp. vel Italicè *legno Aloe*,
lignum Aloe, & idèו בשם additum esse ait, ut notetur Aloe
illa non medica, sed aromatica & *ἐνσώδης*, ut cum citat Grotius in
suis observationibus ad h. l. Aliter loquitur רש"י in Perusch ad
l. c. Ex. קנמן בשם לפי שהקנמן קלפת עץ הוא יש
שהוא טוב ריש בו ריח טוב וטעם ריש שאינו
אלא כעץ לכן הוצרך לומר קנמן בשם מן השוב:
Dicitur קנמן בשם eo, quod cortex arboris sit; est enim, quæ bo-
na, & cui odor suavis atq; sapor: Et est, quæ tantum lignum omnis
odoris expers, quare necesse habet dicere קנמן בשם, ut bona
sumatur. Et R. AbenEsra hunc in modum scribit: מה טעם
להזכירו אולי שיהיה מהנכבד גב' הקנור:
Quæ ra-
tio, quod mentio fiat ejus (scil. בשם) nisi quod sumi debeat opti-
mum, quemadmodum etiam in קנה fieri solet. Tale quoque notat
ex R. Salomo Lyranus, qui cinnamomum duplex esse dicit; unum
quod parum vel nihil habeat de odore, aliud autem totum aromati-
cum, quod si verum est, necessarium fuit aromatis nomen ad distin-
ctionem, quod tamen Vulg. omisit.

§. 8. Est verò Cinnamomum juxta Plinium frutex altitu-
dinem duarum ulnarum excedens: præcipuam bonitatem in par-
tibus gracilioribus habens, quoniam ibi plus corticis est, in quo
summa gratia. Unde, quod radicibus proximum est, utpote cras-

B 2

sus

fus ac minus corticis habens, vilissimum est. Et in alio loco di-
 cit, quod cortex arboris lauro similis sit, cujus rami, (non verò
 caudex,) singulis ternis annis inciduntur, & eo modo cortex de-
 mitur. Salmuth. ad Pancir. *P. 1. Tit. 9.* & alii Phytologi præstan-
 tiam ejus nimis extollentes, inter ea referunt, quorum nulla no-
 bis hodiè est notitia. Quin ipse Galenus *Lib. 1. Antidot.* scribit,
 suo jam tempore rarò fuisse inventum, & non nisi armariis Princi-
 pum. *Isid. L. 19. 8. Cinnamomum dictum,* ait, quod cortex
 ejus in modum canne sit rotundus & gracilis. Scalig. *Exer-
 cit. 144.* scribit: *In Zeilan nascitur Cinnamomum, & in Mu-
 tir, una ex Moluchis. Nullum gerit fructum. Æstu cortex
 finditur, atq; absistit. Quod & Commaro accidit. Bis in an-
 no deglubitur. Dulcis primum: mense postea perficitur.
 Idcirco ibi Caunama vocatur. Caunamq; lignum significat:
 Nama dulce. Tam propinquus etiam nunc nobis sonus est
 vocabulo nostro. Et Syri affini voce, Chamam dicunt &c.*
 Sed quid de hac sententiâ habendum sit, nemo non videt. Pli-
 nius contra, quem modò nominavimus, vult id nasci in Æthio-
 pia Troglodytis connubio mixta *L. c. c. 19.* quod tamen in dubium
 vocat Dalechamp. in *Not.* quem vide. Strabo *Lib. 15.* ait: *Habet
 India, quæ Australis, Cinnamomum, sicut Arabia.*

§. 9. Rabbini volunt, Judæam etiam eo abundasse, hinc in
 Talm. Hieros. *Peab. cap. 7.* dicitur: קנמן מאכל עוים הוה
Cinnamomum olim cibus caprarum fuit; dum nempe terra Israël
 adhuc in suo flore & vigore erat. Et quamvis Judæi non multas
 Hierosolymis arbores aluerint, neque hortos fecerint, ut R. Na-
 than in *Abb. c. V. fol. 9. 2.* tradit, tamen arbores Cinnamomi plan-
 tasse docet Talmud. *Masf. Schabbath. fol. 63. 1.* אר יהודה
 עצי ירושלם של קנמן היו ובעשה שחיו מסוקין מהן
 ריחן נודף בכל ארץ ישראל ומשחרבה ירושלם נגנזו
 ולה נשתויר אלא קנמן בשעורה ומשתכח בגנזא
 דצימצמי

מלכות רצמסמי מלכות Dicit R. Jebuda: arbores Hierosolymita-
næ fuerunt arbores Cinnamomi, & qva hora emiserunt ex se o-
dorem suum, fragor fuit diffusus per totam terram Israël; à
qvo tempore verò Hierosolyma vastata, abscondita fuerunt hæ
arbores, neqve reliquum fuit, nisi Cinnamomum quantitate
hordei, qvod fuit inventum in thesauris, qvod abscondit Re-
gina.

§. 10. Tertia aromatum in textu Ebr. species denomina-
tur כנה בטב Canna vel calamus aromaticus s. odoratus. LXX
Interpretes reddiderunt καλαμὸν ἐνῶδον calamum fragrantem,
beneolentem, sicut Trem. & Jun. odoratum. Chaldaus & Arabs
exposuerunt per calamum aromatis. Vulg. autem simpliciter cala-
mum appellat, ut Lutherus & Moguntini Ralmes. R. D. Kim-
chi in Rad. dicit eam esse speciem, quam Vernac. קנייה h. e.
Gall. Canelle, Hisp. & Ital. Canella, i. e. cinnamomum vocent,
qvod cannam vel arundinem referat, Zimmetrören. Beer Mos.
וויץ נעגל נעגל Negelwürtz caryophyllum. Sed qva ratione, non
liquet. Fuit autem calamus hic non vulgaris ille, qvi apud nos
in Pharmacopoliis reperitur & Acorus dicitur, sed pretiosum
quoddam & unum ex præstantissimis aroma. Quapropter R.
Sal. Jarchi iterum hic notat, תבטבט (quam vocem Vulgata
rursus omisit,) ad differentiam ejusdem nominis speciei, ad-
dendum fuisse, cum sint calami, qvi non sunt aromatici & qvi-
dem plurimi, ut prolixè hoc ostendent Buxt. Lex. Talm. &
Schindl. in Lex. Pentagl. sub hac voce.

§. 11. Hunc verò calamum in Arabia India ac Syria nasci
tradit Plinius Lib. 12. Nat. Hist. c. 22. Qui verò in Syria juxta la-
cum Genesaret provenit, eum optimæ notæ esse, in eodem lo-
co docet. Ubi etiam juncum provenire odoratum; cui ta-
men odore præstare calamum & statim è longinqvo ad se invi-
tare, mollioremqve esse tactu, addit. Fistulæ porrò calami in-
esse araneum, qvod florem vocant: cui verò plurimum inest a-
ranei, eum præstantiorem haberi, uti & eum, qvi minus fragi-
lis est. Dioscoridi Lib. 1. c. 19. hic calamus arundini similis est
aspectu, multis geniculatus nodis, casæ sapore, tactu mollis, &
cum frangitur, scissilis, intus araneosus, locum, in qvo nasci-

atur, suavissimo replens odore. Et in hunc modum etiam scribit Isid. Lib. 18. c. 17. *Calamus aromaticus à similitudine calami usualis vocatur. Gignitur in India, multis nodis geniculatus, fulvus, fragrans suavitate spiritus, qui cum frangitur, in multis fit partes scissilis, simulans gustu casiam, cum levi acrimonia remordente.*

§. 12. Quarta aromatum species in textu Ebr. vocatur קרר. Quid verò per vocem hanc intelligatur, inter se discrepant Interpretes. LXX. vocabulum ἰριδος, *iridis*, quod & Josephus retinuit, posuerunt, quæ, ut Hesychius notat, est ἀρωματική ἢ πῶα, *aromatica quædam herba*. R. Saadias exponit esse קוסטום *Costum*, quem etiam Arabs interpres ab Erpenio editus, ut alibi sæpè, ita & hic sequitur קוסט reddens. Est verò Talmudicis קוסט *Kost* vel *Costus*, radix odoratissima, cum thure in sacro suffitu olim usurpata, qui in Massech. Kerithuth fol. 6. r. describitur. De quo Costo Diosc. Lib. 1. c. 17. scribit: Κόστος ἡ ὀσεία ὁ Ἀραβικὸς, λευκὸς ὢν καὶ κῆρυξ, πλείστην ἔχων, καὶ ἡδεῖαν τὴν ὀσμὴν. Δευτερεῖται δὲ ὁ Ἰνδικὸς, &c. Præstat ex genere *Costi*, *Arabicus*, *albus existens* & *levis*, *plurimum habens*, & *spacem odorem*. *Secundus autem ab eo est Indicus*, &c. conf. Plin. Lib. 12. H. N. c. 12. Beer Mos. vertit אינגביר *Ingber / Zingiber*, quod etiam Judæi moderni esse volunt. Reliqui interpretes ferè omnes *Casiam* habent, sicut & Lutherus *Casien*. Syrus: קסיה. Vulg. *Casia* Targum קציעתא *Casfia* vel *casia*: quod Talmudici sequuntur. Quam interpretationem etiam laudat Kimchi in Rad. Et Aben. Elra scribit: מקבלה ירענן קציעתא *Ex traditione novimus, quod sit קציעתא*. Nec non R. S. Jarchi: שם שרש עשב ובלשון חכמים קציעתא *Est nomen radice herbe & in lingua sapientum vocatur קציעתא*. Per quam vocem semper intelligunt *Casiam*. Baal Aruch distingvit & ait, קרר לבנה *esse speciem arboris*, sed קרר absolutè *esse speciem herbe vel oleris*: *Casiam albam* autem dicit esse *Costum*. Similiter in Arabicâ & Græcâ lingua *Casia* dicitur.

§. 13.

§. 13. Descendit autem קָּרָא à R. קָּרָא, quod est inclinatus est vertice, ut sit genus aromatis crescentis vertice inclinato, docente Rivero, *Comment. in b. l.* Variæ verò Casiæ dantur species. Alia enim est *Coronaria*, adserta olim adhibita & herba suavissimi odoris, ut ait Servius in eccl. 2. Virg. ad illum versum:

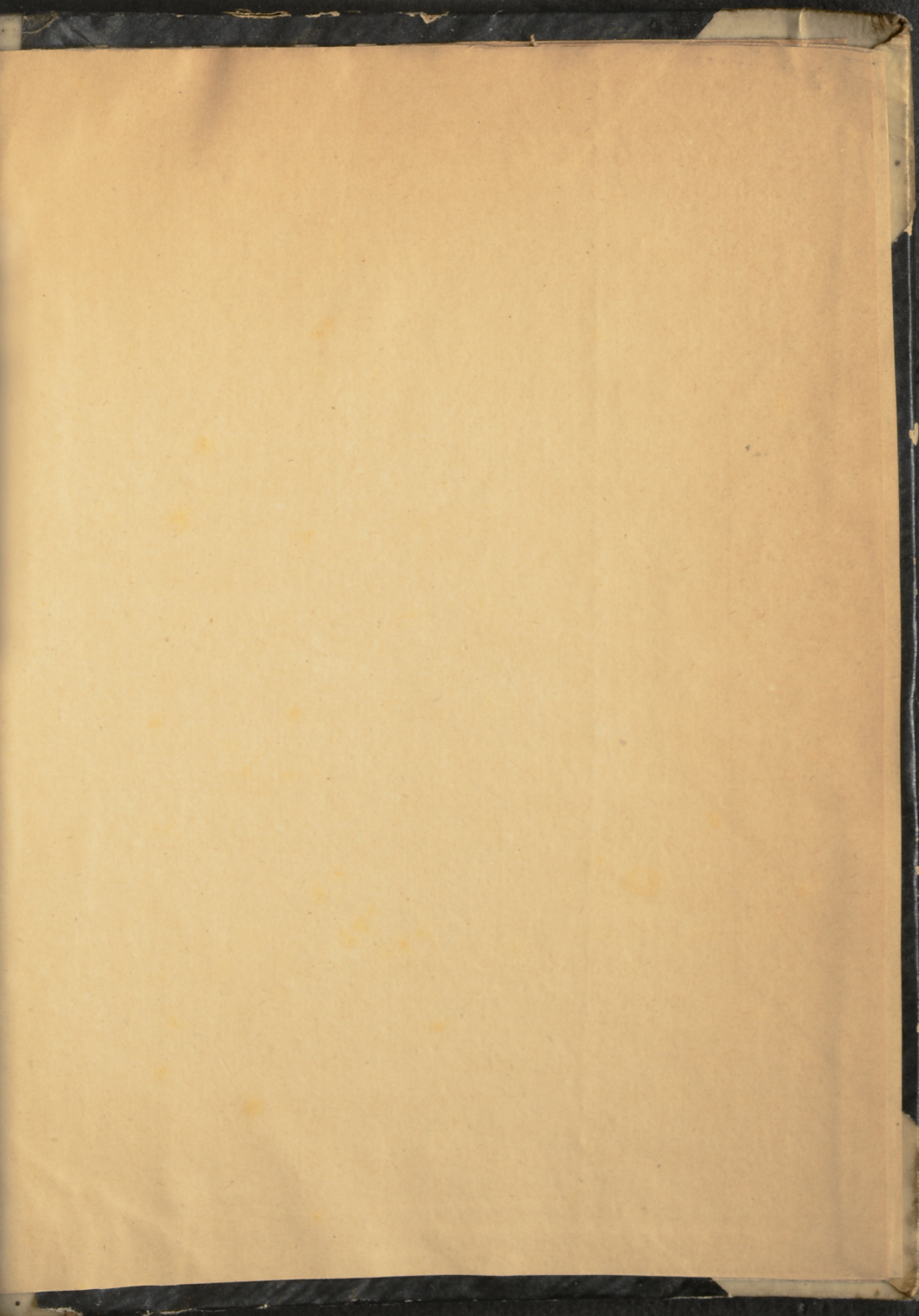
Tum casia, atq; aliis intexens suavis herbis &c.

Et in 2. Georg. *Casia & rosmarinus apibus apta sunt herba.* Alia etiam vocatur *Purgativa*, item *Casia fistula*, quæ siliqua Ægyptiaca est, nullius odoris, cujus usus est in officinis Pharmacopolarum; intra quam continetur humida quædam medulla, seu succus concretus instar multo crassius decocti. Alia denique est *Aromatica*, quæ tantum huc pertinet, & à Plinio *Lib. 12. H. N. c. 19.* ita describitur: *Frutex & casia est, juxtaq; cinnami campos nascitur, sed in montibus crassiore sarmento, tenui cute verius, quam cortice, quem conteri, atq; in cinnamo levare & exinaniri pretium est &c.* Ubi etiam addit, quod cubitos tres altus sit iste frutex, colore triplici, in inferiori parte albus, post rubescens, hinc nigricans: nigram autem casia partem bonitate reliquas antecellere & unguentis utiliorem esse. Plura vide apud ipsum.

§. 14. Salmuth ad Pancir *P. 1. tit. 11.* plantam odoratissimam fuisse ait, ex qua suavissimum oleum exprimebatur. Alii Nardum ideo esse contendunt. Isidorus *L. 17. c. 8.* scribit: *Cassia nascitur in Arabia, virga robusti corticis & purpureis foliis, ut piperis. Est autem virtutis cinnamomi similis, sed potentia inferior: unde pro cinnamomi vice duplex ejus pondus in medicamentis adhibetur.* Dioscor. *L. 1. c. 12.* ita loquitur: *Κασσία. δὲ ὅτι πλείονα εἶδη. Περὶ τὴν ἀρωματοφόρον Ἀραβίαν γεννώμενα. ἔχει δὲ ῥάβδον παχύφλοιον. Ὅλλα δὲ ὡς πυπέρεως. Ἐκλέγῃ δὲ τὴν ἐγκύρρον, εὐχρὸν, κρεαλίζσαν, σπῆν λίαν, μακρὰν καὶ παχύναν, τοῖς συριγγίσι πλῆρη, δηκτικὴν ἐν τῇ γούσει, καὶ εὐφραν μετὰ ποσῆς πυρώσεως. ἀρωματίζσαν τῇ ὀσμῇ. Ἡ δὲ τοιαύτη ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ἀχὺ καλεῖται &c.* Cassia verò plures sunt species, circa aromatum feracem Arabiam nascentes: habet autem virgam crassicorticis, folia verò, ut piperi. Elige autem fulvescentem, pulchri coloris: ad corallii speciem vergentem, angustam valde, longam

gam & crassam, parvis fissulis plenam, mordacem sapore, & adstringentem, cum aliquantula ustulatione, seu ignea acrimonia, aromatis odorem imitantem, vini odorem referentem. Talis ab indigenis, acby, vocatur, &c. Et hujus iterum varia dantur casæ genera. Plinius Lib. 12. c. 19. & in eundem Dalechampius ex Dioscoride, Theophrasto & aliis septem memorat, è quibus *Daphnocidem* & *Isocinnamum* præferunt, bonitate & viribus cinnamomum æquantem, aut etiam pretio, quod auro æquiparare solent. Conf. hic B. Dn. D. Geier. *Comment. in Ps. XLV. 9.* & Magnif. Dn. D. Calov. in *Bibliis illustr. ad b. 1.*

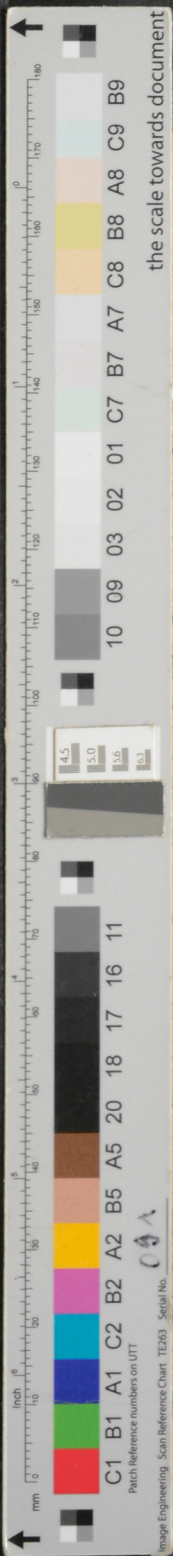
§. 15. Plura de his aromatum speciebus asserere aut rixas ferere neque angustia pagellarum permittit, neq; instituti est nostri. Certum tamen est & credibile, Deum, qui ut ens sanctum ac purissimum, ita purissimo quoq; & sanctissimo coli voluit cultu, voluisse, Mosiq; in mandatum dedisse, ut optimam semper ac nobilissimam de quolibet aromate pretioso speciem ad conficiendum hoc oleum sacrumsumeret. Qui tamen plura, earumque accuratiorem desiderat notitiam, adeat Cl. & doctiss. Salmasium, in Exercit. Plinianis ad Solinum, in quibus fusè agit de unaquaque & ejus proprietate ac pretio. Conf. etiam Theophrast. Lib. IX. *hisor. plant. c. 1. 2. 4. 5. 7. 9.* & ejus Comment. Bodæus. Plinius Lib. XII. *Hist. nat. c. 14. 15. 16. 18. 19. 22.* & Lib. IX. c. 4. Lib. VI. c. 29. Lib. XIII. c. 1. Galen. Lib. VIII. *medicam. simpl. & Lib. I. de Antidot.* Strabo Lib. XV. & XVI. Ptolomæus Lib. VI. c. 7. Herodotus Lib. III. Diodorus Lib. V. Aetius L. IX. c. 37. Avicenna L. II. Serapio aggreg. c. 168. Philostratus Apoll. sui L. III. c. 1. Dioscorides L. 1. c. 2. 12. 13. 14. 17. 24. 76. nec non L. II. c. 29. & ejus Comment. Matthiolus, aliiq; Bauhinus in magno opere *hisor. plantar. univers.* Isidorus L. XVII. c. 8. & L. XIX. c. 8. Clusius, Lib. I. *Aromat. hist. c. 32.* Cluverius *Introd. Geogr. L. VI. c. 6.* Solinus in *descript. Afr.* Petrus Bellonius L. II. *rer. memor. observ. c. 80.* Jonstonus *Hist. Nat. de Arb. & fruct. L. III. c. 3. 4. & L. VI. c. 3.* Frid. Hoffmannus *Clav. pharmaceut. Schræd. L. IV. sect. 1. & 2.* Rolincius *de purgant. c. 12. art. 1.* Pancirol. P. I. Tit. 2. 9. 12. & ejus Comment. Salmuth. Garzias de Horto, Medicus Lusitanus, qui 30. annis in India vixisse dicitur, Lib. I. *aromat. c. 6. & 15.* Joh. Manard. Lib. VIII. *Epist. I. Jo. Langius Lib. I. epist. medicin. ep. 62. aliiq;.*

im nonnulli existimant pe-
solam obedientiam paren-
Piscator edit. Herborn.
maces esse capitis supplicio
ea de causa ab aliis refutatur.
s autem minimè inficiemur,
equium parentibus denegaf-
tantum obruebatur lapidi-
causæ gravissimæ, ob quas
jure meritoque infligebatur.
bona de Synedriocap. 8. §. 2.
fol. 189. pag. 2. & edit.
msstel. fol. 137. pag. 2. in 8.
nederit carnes in constitu-
pore tantum pane & legu-
vod comederit decimas se-
od comederit morticina &
na, res abominabiles & re-
nondum decimatas, & de-
uferretur Teruma (sive pars
danda sacerdotibus, prius-
ur pro Levitis) & decimas
um redemptas; quod come-
g. comederit in jejuniis pu-
itur, quod hic filius rebellis
haberet quod devoraret ex-
ia explicantur in *Commen-*
B 3 ta-